

Po roce se vracíme k seriálu, kterým jsme především chtěli připomenout dědictví venkovské stavební kultury a ukázat proměny, narušující místní ráz a prostý půvab našich vesnic. Také varovat před nevkusem a vyzvat k zamyšlení.

Uvedli jsme příklady lidové architektury a venkovského stavitelství, ale i změny tváře vesnic ovlivněné kolektivizací, typizací, individualistickými nešvary a exhibicí. Představili jsme také citlivé přestavby, vhodné začlenění novostaveb do místního prostředí, respektování původního měřítka a úpravy vytvářející soulad a kultivaci obce. V závěrečném dílu přinášíme pozitivní příklady soudobé architektury venkova.

1. Úprava návsi ve Velké Polomi

Účastník soutěže Česká cena architektury 2019, autoři: Petr Doležal a Tomáš Bindr, ATELIER 38, s. r. o. V těžišti veřejných budov byla kultivovaně upravena návěs. Její horní část vede podél komunikace a dolní část je společenským prostorem s posezením. Rozděluje je multifunkční schodiště, ve funkci amfiteátru. Obnovená pumpa skýtá potěšení dětem, veřejná zeleň byla rozšířena a osázena kultivary. Na návsi se nyní konají trhy, pořádají vystoupení, svítí vánoční strom, probíhá čilý venkovský život.

3. Přestavba sýpky na hotel ve Velkých Pavlovicích

Účastník soutěže Česká cena architektury 2019, autoři: Eva Eichlerová, Zdeněk Eichler, EA architekti, s. r. o. Významná barokní památka z 18. století byla příkladně přestavěna na hotel splňující současné provozní i ubytovací standardy. Technické zázemí hotelu bylo vyčleněno do samostatného objektu, zapuštěného do terénu. Toto řešení umožnilo ponechat původní nosné konstrukce a klenby jen s minimálními zásahy a zachování stavebních prvků a detailů v možném rozsahu. Realizace hotelu prokazuje, že lze vytvořit soudobé architektonické dílo, a přitom zachovat půvab historické stavby.

DÍL 9 – Soudobá architektura venkova

Příklady jsou výběrem ze soutěže Česká cena architektury, kterou od roku 2016 vyhlašuje Česká komora architektů. Představená díla prokazují dobrý vkus, skromnost i pochopení pro požadavky venkovského života. Svědčí to o tom, že nová architektura dokáže harmonicky začlenit stavební dílo a respektovat původní ráz místa a jeho kulturní dědictví. Je zřejmé, že vytváření souladu ve venkovském prostředí a zachování jeho genia loci není staromilstvim, ale kultivovaností. Také platí, že výstřednost a nesourodost staveb nepřispívá k posílení venkovského společenství, o které jde především. Kdo chce bydlet na venkově, nemá se okázale odlišovat, či naopak izolovat se; má chtít se stát venkovanem a součástí venkovského života. Uvedené příklady dokládají, že soudobá architektura k vesnické pospolitosti přispívá.

2. Revitalizace středu obce Bílovice nad Svitavou

Účastník soutěže Česká cena architektury 2017, autoři: Pavel Pekár, Tomáš Págo, Denisa Mikesková, Luboš Františák, Marek Holán, P. P. Architects, s. r. o.

Cílem bylo vytvoření hlavního náměstí historické obce s novým obecním úřadem, knihovnou, obřadní síní, poštou i hospodou a veřejným shromažďovacím prostorem. Zdařilo se vytvořit příjemnou a důstojnou venkovskou návěs, obohacenou výtvarně řešeným nádvořím, zahradní úpravou s posezením a stříkajícími vodními prvky. Historické centrum bylo při zachování komorního měřítka doplněno nutným parkovištěm.

4. Přestavba mlýna na bydlení, Slapy

Finalista soutěže Česká cena architektury 2018, autoři Ján Stempel, Jan Jakub Tesař, Stempel & Tesař architekti.

Přání bydlet na samotě v krajině splnil mlýn u rybníku. Léta bez péče o zchátralou budovu vedla k radikálnímu řešení, které však nesmělo zničit kouzlo staletí. Amputací části trupu vznikl otevřený prostor terasy, kudy se do domu dostal vzduch a světlo. Čelní štít byl zbaven věčné vlhkosti a prosklení prosvětluje prostor přes dvě patra. Z obývacího pokoje je možné vidět práci předků. Mlýn byl pečlivě obnoven tak, aby byl splněn vytčený cíl: nevzít domu krásu stáří.

5. Rekonstrukce hospody v Máslovicích

Finalista soutěže Česká cena architektury 2019, Cena Ministerstva pro místní rozvoj ČR, autoři: Vojtěch Sosna, Jakub Straka, Jáchym Svoboda, ATELIER BOD ARCHITEKTI, s. r. o.

Hospoda na návsi je pro společenský život obce zásadní. Chátrající objekty byly přestavěny na hospodu s denním provozem a víceúčelovým sálem. Hospoda má dva trakty – společenskou a provozní část. Možnost propojit víceúčelový sál s návší vyjadřuje pochopení pro venkovský společenský život. Vyvážené a střídmé architektonické řešení umožňuje celodenní kulturní a sportovní provoz a tím rozšíření života v obci.

7. Rodinný dům v Malé Lhotě u Černé Hory

Účastník soutěže Česká cena architektury 2016, autoři: Magdalena Rochová, Radek Jaroušek, JRA JAROUŠEK ROCHOVÁ ARCHITEKTI.

Nový dům respektuje půdorys původní zbourané usedlosti a navazuje na jeho tvarosloví. Do návsi je objekt orientován tradičním štítem a přízemním traktem s garážemi a vstupní halou. Obytné místnosti jsou obráceny do zahrady. Prosklenými dveřmi jsou propojeny s pobytovou terasou. Obytný prostor lemuje podkrovní galerie, z níž jsou přístupné ložnice a koupelna. Ohradní zeď skýtá vnitřnímu prostoru intimitu. Soudobé architektonické dílo je přirozenou součástí malebné vesnice.

9. Hasičské centrum v Lisovicích

Účastník soutěže Česká cena architektury 2020, autoři: Jana Strachotová, Michal Mihalčík, Ateliér Létající inženýři.

Ve vesnicích jsou dobrovolní hasiči zdrojem mnohostranných aktivit. Investice do objektu, zahrnující klubovnu s kuchyňkou, provozními a hygienickými místnostmi a s vystavenou historickou stříkačkou Máňou, bylo účinným vkladem do společenského života obce. Novostavba členěná do dvou hmot se sedlovými střechami, byla vhodně zakomponována do vesnické návsi s lipami a křížem. V hasičském domě se nyní koná řada akcí – dámský klub, ochutnávky vín, nedělní kavárna, rodinné oslavy.

6. Rodinný dům v Blatnici pod sv. Antonínkem

Finalista soutěže Česká cena architektury 2019, Cena Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, autor: Radek Šíma, AIR ateliér, s. r. o.

Ve vinařské obci byla přestavěna původní selská usedlost s chlévy a stodolou. Nový dům respektuje původní půdorys statku, řád a tvarosloví obce. Dispozice domu je obrácena do vnitřního intimního prostoru. Je členěna na ubytovací a na společenskou část, s prosklenými plochami otevřenými do zahrady. V uličním průčelí je nápadité vstupní žudro, jediné okno a vrata stodoly. Celkové řešení je záměrně prosté, s bílými stěnami a sedlovou střechou; je však uzavřené životu na návsi.

8. Rodinný dům ve Smolných Pecích

Účastník soutěže Česká cena architektury 2020, autor: akad. arch. Oldřich Hozman, Studio Arc.

Obec leží v karlovarské lesnaté krajině s rekreačním charakterem, jejíž zástavbu tvoří samostatně stojící domy. Přáním investorky bylo uplatnit historickou doškovou krytinu, jejíž sedlová střecha s třemi obloukovitými okny podkroví vytváří monumentalitu domu. Obytné místnosti přízemí i halový prostor podkroví jsou orientovány do zahrady, s výhledem do krajiny. Dům je nízkoenergetická stavba z přírodních materiálů, s hliněnými omítkami a pecí.

10. Informační a kulturní centrum Píšť

Účastník soutěže Česká cena architektury 2020, autoři Jiří Knesl, Jakub Kynčl, Ateliér knesl kynčl architekti, s. r. o.

Kulturní a informační centrum bylo postaveno v historickém jádru obce a sestává se ze dvou částí - kulturní sál se zázemím a informační centrum s knihovnou a čítárnou. Sál vyplňuje i prostor střechy a je prosvětlen dvěma světlíky. Přisálí se vstupem a bufetem tvoří podnož k monumentální hlavní budově. Tu tvoří prostý hranol z bělostných stěn s osvětlenými nikami a sedlovou střechou. Budova získala Hlavní cenu v soutěži O nejlepší stavbu Moravskoslezského kraje roku 2019.